

महाराष्ट्र कृषि, पशु व मत्स्य विज्ञान, आरोग्य विज्ञान, उच्च, तंत्र व्यवसाय शिक्षण अनधिकृत संस्था व अनधिकृत पाठ्यक्रम (प्रतिबंध) अधिनियम, २०१३ यामध्ये सुधारणा करण्यासाठी समिती गठीत करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग
शासन निर्णय क्र. धोरण-२०२२/प्र.क्र.१३८/तांशि-४
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक :- ०९ फेब्रुवारी, २०२३.

संदर्भ :- १) महाराष्ट्र कृषि, पशु व मत्स्य विज्ञान, आरोग्य विज्ञान, उच्च, तंत्र व्यवसाय शिक्षण यामधील अनधिकृत संस्था व अनधिकृत अभ्यास पाठ्यक्रम (प्रतिबंध) अधिनियम, २०१३, दि. २१.०८.२०१३.
२) जनहित याचिका क्र. १०७/२०१९, मा.उच्च न्यायालय, मुंबई.

प्रस्तावना :-

महाराष्ट्र राज्यात कृषि, पशु व मत्स्य विज्ञान, आरोग्य विज्ञान, उच्च, तंत्र व्यवसाय शिक्षण यामधील अनधिकृत संस्था स्थापन करण्यास आणि अनधिकृत अभ्यास पाठ्यक्रम सुरु करण्यास प्रतिबंध करण्याकरिता संदर्भाधिन क्र. १ अन्वये सन २०१३ च्या महाराष्ट्र अधिनियम क्र. २० करण्यात आलेला आहे. सदर अधिनियमानुसार राज्यातील अनधिकृत शैक्षणिक संस्थेसंदर्भात नियम करण्याची आवश्यकता असल्याने, तसेच दरम्यानच्या कालावधीत अभ्यासक्रमाशी संबंधित काही राष्ट्रीय स्तरावरील शिखर संस्थांमध्ये बदल झालेला आहे, तर काही राष्ट्रीय स्तरावरील शिखर संस्थेत वाढ झालेली असल्याने उक्त अधिनियमात सुधारणा करणे क्रमप्राप्त असल्याचे निर्दर्शनास आले.

सन २०१३ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्र. २० अन्वये करण्यात आलेल्या उक्त अधिनियमाची अंमलबजावणी ही विविध प्रशासकीय विभागाद्वारे करण्यात येत असल्याने, अशा प्रशासकीय विभागाशी संबंधित राष्ट्रीय स्तरावरील शिखर संस्थांचा समावेश करण्याकरीता व अधिनियमातंरंगत क्षेत्रीयस्तरावरील अंमलबजावणी करणाऱ्या यंत्रणांचा समावेश करून प्रारूप नियमांचा आराखडा शासनास सादर करण्यासाठी तज्जांची समिती गठीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. त्यानुसार खालीलप्रमाणे शासन निर्णय घेण्यात येत आहे.

शासन निर्णय :-

महाराष्ट्र राज्यात कृषि, पशु व मत्स्य विज्ञान, आरोग्य विज्ञान, उच्च, तंत्र व्यवसाय शिक्षण यामधील अनधिकृत संस्था स्थापन करण्यास आणि अनधिकृत अभ्यास पाठ्यक्रम सुरु करण्यास मनाई करण्याकरिता व तत्संबंधित किंवा तदनुषंगिक बाबीकरिता तरतूद करण्यासाठी सन २०१३ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्र. २० अन्वये लागू करण्यात आलेल्या धोरणाचा आढावा

घेऊन त्यामध्ये सुधारणा करणे व प्रारूप नियमाचा मसुदा शासनास प्रस्तावित करण्यासाठी खालीलप्रमाणे समिती स्थापित करण्यात येत आहे :-

अ.क्र.	समितीची संरचना	पदनाम
१	संचालक, तंत्र शिक्षण संचालनालय, मुंबई.	अध्यक्ष
२	संचालक, महाराष्ट्र कृषी शिक्षण व संशोधन परिषद, पुणे.	सदस्य
३	संचालक, उच्च शिक्षण संचालनालय, पुणे.	सदस्य
४	संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, मुंबई.	सदस्य
५	संचालक, महाराष्ट्र राज्य कौशल्य, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण मंडळ, मुंबई.	सदस्य सचिव

२. सदर समितीची कार्यकक्षा खालीलप्रमाणे आहे :-

- १) महाराष्ट्र राज्यात कृषि, पशु व मत्स्य विज्ञान, आरोग्य विज्ञान, उच्च, तंत्र व व्यवसाय शिक्षण यामधील अनधिकृत संस्था स्थापन करण्यास आणि अनधिकृत अभ्यास पाठ्यक्रम सुरु करण्यास प्रतिबंध करण्याकरिता सन २०१३ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्र.२० या कायदयात नमूद शिखर संस्थांचा व नव्याने निर्माण झालेल्या संस्थाचा आढावा घेऊन त्याप्रमाणे सुधारणा प्रस्तावित करणे.
- २) उक्त अधिनियमानुसार अंमलबजावणी करणाऱ्या यंत्रणांच्या कार्यपद्धती तपासून त्याप्रमाणे अधिनियमातंर्गत नियम करण्यासाठी नियमांचे प्रारूप तयार करून सादर करणे.
- ३) उक्त समितीतील नमूद संचालनालयाव्यतिरिक्त अन्य विभाग / संचालनालय / आयुक्तालय यांच्या अधिनस्त अभ्यासक्रम असल्यास त्यांच्या अधिकृततेची पडताळणी करून त्याप्रमाणे शिफारस करणे.
- ४) उक्त समितीवर सोपविण्यात आलेल्या कार्यकक्षेस अनुसरून कायदेविषयक नियमांची पडताळणी करणे, प्रारूप नियमांचा मसुदा करणे अशा कामकाजाकरिता समितीस सहकार्य करण्यासाठी आवश्यकतेनुसार अध्यक्षांच्या सहमतीने निमंत्रित सदस्य म्हणून तज्ज्ञ सदस्यांची नियुक्ती करण्याचे तसेच त्यांचे मानधन व भत्ते ठरविण्याचे अधिकार समितीस राहतील.
- ५) उक्त समितीने आपला अहवाल ३० दिवसात शासनास सादर करावा.

३. प्रस्तुत शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करून देण्यात आलेला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०२३०२०६१७४४३६७६०८ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(नि.ज्यो.घिरटकर)
कक्ष अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा.राज्यपालांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई
२. मा.मुख्यमंत्र्यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई
४. मा.विरोधी पक्षनेता, विधानपरिषद, विधानभवन, मुंबई
५. मा.विरोधी पक्षनेता, विधानसभा, विधानभवन, मुंबई
६. मा.मंत्री, उच्च व तंत्र शिक्षण यांचे खाजगी सचिव
७. सर्व प्रशासनिक विभागाचे अपर मुख्य सचिव/ प्रधान सचिव/ सचिव, मंत्रालय, मुंबई
८. प्रधान सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग यांचे स्वीय सहायक
९. आयुक्त, समाजकल्याण आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
१०. आयुक्त, कृषी, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
११. संचालक, तंत्र शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
१२. संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
१३. संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
१४. संचालक, महाराष्ट्र कृषी शिक्षण व संशोधन परिषद, पुणे
१५. संचालक, माहिती तंत्रज्ञान, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई
१६. संचालक, महाराष्ट्र राज्य कौशल्य, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण मंडळ, मुंबई
१७. कुलसचिव, सर्व कृषी / अकृषी विद्यापीठे
१८. कुलसचिव, डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर तंत्रशास्त्र विद्यापीठ, लोणेरे, ता.माणगांव, जि.रायगड
१९. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
२०. निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई
२१. सह/ उप सचिव (मशि/विशि/अर्थसंकल्प), उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
२२. अवर सचिव /कक्ष अधिकारी (तांशि-३/विशि-३/मशि-२/मशि-४/तांशि-५/तांशि-६/ साशि-१) उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
२३. निवडनस्ती/तांशि-४.